

De Tegentijd

Nieuwsbrief Brussels Brecht-Eislerkoor juni 2009

shoutingfotograaf Bruno Stevens

Er is nog zoveel te doen, zoveel te proberen en bij te schaven ook. En toch nadert het einde van het koorjaar dat net als het schooljaar afgesloten wordt op 30 juni. Wij houden op zaterdag 28 juni nog eerst onze evaluatie die officieel “algemene ledenvergadering van de vzw. Brussels Brecht-Eislerkoor” heet. Als extraatje hebben we ons jaarlijks koorweekend van eind juni verschoven naar vrijdag 28 tot en met zondag 30 augustus. Ook deze keer hebben de verantwoordelijken “reis- en feestorganisatie” een echt pareltje gevonden, namelijk het *Peace Village* te Mesen. Voor ons die – met Hanns Eisler en nog vele anderen - streven naar *Peace on Earth*, heeft zo’n vredesdorp een bijzondere betekenis : het ligt midden in een gebied waar tijdens WO-I miljoenen jongelui uit vele landen sneuvelden in alweer een *Zotte Oorlog*. Interessant is ook dat in het Vredesdorp een Vredesschool werkt voor jongeren uit recente oorlogsgebieden.

De activiteiten van de voorbije maanden zorgden wel voor de nodige drukte, maar uiteindelijk werd iedereen geboeid, meer nog ontroerd, zowel door de voorbereiding van het korenproject *The Shouting Fence* als bijvoorbeeld door het *Mistero Buffo*-evenement en samenzang met het Italiaanse *Coro Comunità Montana Oltrepo/Pavese* en *les Voix des Garennes*.

We hebben ons vast voorgenomen onze uitspraak van het Arabisch, het Hebreeuws en het Engels tijdens de zomervakantie nog te verbeteren. En beloofd, we zullen de liederen zo vlijtig instuderen dat we ze zonder partituur maar met twee keitjes in de handen ten gehore kunnen brengen. Onze optredens vinden nu allemaal plaats in oktober 2009 : in het Brussels *Kaaitheater* op 9 en 10 oktober, in *De Centrale* te Gent op 17 oktober 2009 en in het *Conservatoire de Liège* op 18 oktober 2009. *Na’mur* op 2 of 3 november lukt niet meer, omdat de organisatoren van het grote muur-evenement ons zo laat verwittigden dat bijvoorbeeld *Novecanto* en enkele solisten niet meer vrij waren. Jammer.

De zomermaanden zijn een heerlijke tijd ; alleen is het jammer dat je de koorvrienden die erop uittrekken naar nabije of verre oorden, al die weken moet missen.

For Auld Lang Syne, my Friends ! Ik zeg u geen vaarwel, mijn vriend ! Ce n’est qu’un au revoir, mes Frères. Erica .

In dit nummer :

Eisler vooruit achteruit deel 3

Eisler, een marxistisch polyglot

De zesdaagse Oorlog (Shouting-productie)

Témoignage de Palestine (Shouting-productie)

Geert Soenen en Fa.Si.nant (Shouting en koorverhaal)

Oy tumanyi (zingen - zingen - zi-i-i-ingen)

Die vergessene Strasse (achter de gordijnen)

Koorgeritsel

waarachtige socialistische muziekcultuur

Hanns Eisler : vooruit achteruit (3)

Jos zet zijn speurtocht verder om de ware Eisler op het spoor te komen.

En waarom hij zich als "klassiek componist" profileerde ...

In een vorige bijdrage zagen we hoe Hanns Eisler de arbeidersmuziekbeweging, die ontstond in de jaren 1860-1870, uitkoos als model en werkveld voor zijn politieke muziekpraktijk in de jaren 1920-1930. Welke muziek moest daar beoefend worden? Klassieke muziek, zegt Eisler. Voorlopig toch, in afwachting van het ontstaan van een waarachtig socialistische muziekcultuur die zou gaan groeien uit de praktijk van arbeiders aan de macht.

schoenberg

Eisler zag een uitweg uit de impasse van de klassieke muziek in het verlaten van de tonaliteit. Hij ging studeren bij de geniale Arnold Schönberg (zie twee illustraties) en werd een van de beste leerlingen van de meester van de dodecafonie. Dat juist Schönberg zo'n revolutionaire compositorische aanpak ontwikkelde, is allicht niet verbazingwekkend. Schönberg stond immers met één been buiten de klassieke muziekwereld, doordat hij nauwelijks een muzikale opleiding genoot. Hij werd niet jarenlang ondergedompeld in de sfeer van conservatoria of kloostermuziekscholen. Schönberg was een autodidact. Als kleine jongen leerde hij zichzelf op een goedkoop instrumentje viool spelen, gewoon door bij anderen (vaak straatmuzikanten) de kunst af te kijken. Dat deed hij later ook in allerlei amateurorkestjes en amateurzangverenigingen. Zijn academische muziekopleiding bleef beperkt tot enkele lessen contrapunt. Maar uiteindelijk is Schönberg helemaal

aanvaard, zij het schoorvoetend, en helemaal opgegaan in de kring van de zichzelf "ernstig" noemende muziekliefhebbers.

Hoe Eisler zich verder zou hebben ontwikkeld in het spoor van Schönberg blijft een open vraag, omdat zo'n mogelijke ontwikkeling doorkruist werd door Eislers andere aspiraties. Hij verlegde het strijdperk. De muzikale revolutie werd ondergeschikt aan een politieke muziekpraktijk die een groot deel van zijn actieve loopbaan ging bepalen. Eislers orkestwerken en filmmuziek staan een beetje in de schaduw van de agitatorische muziekmaker. Wat verder volgt slaat vooral op zijn liederen en koormuziek voor de massa.

stap terug

In de vorige editie van *De Tegenwoord* schetste ik hoe Eisler een model en een werkveld vond in de arbeidersmuziekbeweging. En -hoe goed bedoeld ook - dat was een product van de burgerlijke muziekontwikkeling. En een beetje achterlijk bovendien. Dat had Eisler zelf geconstateerd: "Vanuit het materiaal bekeken, dus vanuit het burgerlijk-esthetisch standpunt, was het een stijl die door de progressieve kringen van de bourgeoisie verouderd en belachelijk werd gevonden." En nu, eind jaren '20 van de 20ste eeuw, zet Eisler

zelf omwille van die arbeiderszangverenigingen een stapje terug naar een meer klassieke stijl die vanuit het progressieve Schönbergiaanse standpunt bekeken verouderd kan worden gevonden. Want met die moeilijke dodecafonie kon Eisler niks aanvangen in de arbeiderszangverenigingen. Toch mag de muziek ook niet té gemakkelijk worden. “De cultivering van de klassieke muziek kan juist zijn, wanneer ze gebruikt wordt om de lichte amusementsmuziek uit de weg te ruimen. Vergeleken met de amusementsmuziek zijn de voordelen van de klassieke muziek immers duidelijk : zij eist van de luisterende arbeider tenminste een zekere aandacht, terwijl de amusementsmuziek uitsluitend aan de gemakzucht en de luiheid appelleert.”

Eisler verkiest een progressieve klassieke muziek met een strijdbaar en vormend karakter en verwerpt samen met de “lichte amusementsmuziek” ook de operette en het volkslied, want “we moeten bedenken dat de operette, het onechte en het echte volkslied een greep hebben op een groot deel van alle maatschappelijke lagen en dat hier voor de arbeiders een gevaar ontstaat ...”

het minste kwaad : klassiek

De motivering van Eislers keuze voor een klassiek muzikidoom en voor een klassieke organisatievorm is heel wat complexer dan ik hier kan uiteenzetten. Het is een beetje een keuze voor het minste kwaad. Hoe vreselijk hatelijk moeten operette en volksmuziek niet geweest zijn in zijn ogen, als hij toch de voorkeur moet geven aan de ook al hatelijke klassieke muziek ? Eisler is zich immers goed bewust van de kwalijke geschiedenis van de klassieke muziek. Hij ziet duidelijk hoe opeenvolgende elites probeerden de muziek te sturen in hun eigen belang.

Grappig is het als Eisler de opvattingen van middeleeuwse kerkvaders over muziekbeoefening beschrijft. De bedoeling daarvan is de gelovige te betrekken “bij een soort oefening waardoor hij ten slotte nog uitdrukkelijker en krachtiger tot een bepaalde houding wordt gedwongen”. Is dat niet wat Eisler zelf beoogt via de arbeiderszangvereniging ? En hij is bereid daarin heel ver te gaan. Het is de taak van specialisten en vakmensen die bij de arbeidersmuziekbeweging zijn aangesloten, te onderzoeken hoe het muzikaal materiaal veranderd moet worden om te beantwoorden aan de nieuwe functies van een revolutionaire kunst. “Het is echter tegelijk ook de taak van de brede arbeidersmassa’s en hun functionarissen (lees: de partij) hun vakmensen tot dit onderzoek te dwingen en de resultaten te controleren en te bekritisieren door ze toe te passen in de praktijk,” aldus Eisler in 1931. Mogen we dit een streng dictaat noemen ?

Eisler kiest na zorgvuldige afweging voor een klassieke benadering van het muzikaal materiaal voor de arbeiderszangverenigingen en hij kiest voor een traditionele Pruisisch-gedisciplineerde organisatievorm. We weten wat dat heeft opgeleverd. Maar wat hebben we daardoor gemist ? Daarover gaat de volgende aflevering van dit Eisler-feuilleton.

een marxistische polyglot

kleine Eislergeschiedenis in enkele artikels

Joy Calico is met een persoonlijke kruistocht bezig om de muziek van Eisler te promoten.

We hernemen met dit artikel onze reeks om Eisler in enkele historische artikels op een piëdestal te helpen. De auteur denkt na over de redenen waarom Eisler niet de erkenning krijgt die hij verdient. (Uit het online muziektijdschrift Perfect Sound Forever, sep 2002)

Zijn algemene miskennen is te wijten aan twee factoren : Eisler was een marxist, en hij was een polyglot. *Marxist* spreekt voor zich. Met *polyglot* bedoel ik dat hij thuis was in meer dan één muzikale taal en dat hij vloeiend kon schakelen tussen cerebrale atonaliteit en een toegankelijke tonale taal voor zijn politieke liederen (in zijn filmmuziek zien we beide kanteiten). Eisler was echter ooit een betekenisvolle figuur voor de academische wereld en in de klassieke concertzaal. Wat is er gebeurd ?

eisler en de populaire muziek

De muziek van een marxistische polyglot is lastig en onpraktisch in de populaire muziek van vandaag. Linkse politiek is uit de mode en weinig muzikanten nemen nog een expliciet politieke positie in. Eisler wordt geassocieerd met Brecht die een status geniet als briljant toneelschrijver, maar die ook een reputatie als *plezierbederver* met zich meedraagt. Dat maakt Eisler niet bemind bij muzikanten die uit zijn op hersenloos maar winstgevend entertainment. Van de drie populaire gebieden waarop Eisler uitblonk - filmmuziek, de arbeidersstrijd en het politieke theater - zijn de laatste twee bijna uitgestorven. Hun moderne versies hebben in ieder geval weinig gelijkenis met de massabewegingen waarvoor Eisler werkte. Zijn boek *Composing for the Films* wordt beschouwd als een klassieker, maar de hedendaagse Hollywoodmuziek laat zien dat het niet veel invloed meer heeft op de praktijk. (...)

Onlangs bracht Eric Bentley het *Brecht-Eisler Songbook* (Oak Publications, 1967) opnieuw in Engelse vertaling uit. Het zijn bij uitstek zingbare liederen die je onmogelijk kan vergeten. Het is niet moeilijk te begrijpen hoe miljoenen wereldwijd met deze nummers op hun lippen voor revolutie opkwamen. Ze zijn ook prachtig gemaakt. Naast zijn waarmerk met de stuwende baslijnen en pakkende melodieën in mineur, vindt men verfijnde harmonische en ritmische nuances die veel meer in zich hebben dan strikt genomen nodig is voor een protest- of massalied. (...)

Eislers muziektheatersamenwerking met Brecht heeft tientallen perfecte kleinoden opgeleverd - melodieuze, soms bijtend dan weer aangrijpend, maar altijd de ideale drager voor de gebalde teksten. In veel van deze liederen ligt de politieke boodschap er dik bovenop en is het net of we in een teletijdscapsule terug naar de Koude Oorlog gecata-pulteerd worden. De teksten winden er geen doekjes om, ze zijn geschreven om het publiek kritisch te doen nadenken en tot actie aan te zetten. Indien u pas van muziek houdt als ze gekenmerkt is door *tijdloosheid* en *passieve emotie*, dan zijn veel van deze nummers niet voor jou.

De *Rundköpfe und die Spitzköpfe* bevat enkele van Eislers beste songs, waaronder bijvoorbeeld een geestig commentaar op de "libidoverhogende werking van winstbe-

jag” in *Lied von der belebenden Wirkung des Geldes*. Eislers briljante muziekzetting wisselt botte *Honkytonk* pianoakkoorden af met citaten uit Wagners beroemde opera *Tristan und Isolde* : in het kapitalisme kan enkel geld nog de echte liefde evoceren. Eisler schreef meerdere lyrische liederen voor *Schweyk in de Tweede Wereldoorlog*. Het *Lied von der Moldau* heeft ook zo’n meesterlijk muzikaal citaat, ditmaal van Smetana. In *Lied einer deutschen Mutter* onderstreept de minimale begeleiding de klaagzang van een moeder die haar zoon heeft aangemoedigd om met de nazi’s mee te doen. In *Deutsches Miserere* ontvangt een soldaat op de tonen van een onheilspellende mars de orders om de wereld te veroveren (inclusief dissonante interludes en eindigend in een gebedshymne). Deze miniatuurmeesterwerkjes verdienen het om meermaals beluisterd te worden. Ze zijn technisch niet zo moeilijk om uit te voeren en bevatten voor de amateur- of beroepsmuzikant een schat aan onaangeboord materiaal.

Opnames van deze muziektheatersongs worden vaak gegroepeerd met een selectie uit Eislers meesterlijk *Hollywood Songbook*. Deze kunstliederen gaan over ballingschap op teksten van verschillende dichters, waaronder natuurlijk Brecht. De toon van *Hollywood Songbook* is intiemer, en sommigen zeggen ook oprechter, dan dat van de theatersongs. Deze nummers zijn de ideale brug tussen de academische concertzaal en het populaire publiek, omdat ze variëren van tonale zoetgevooisde melodieën tot hoekige atonaliteit, afhankelijk van het gedicht. En dus zijn ze uitgevoerd door een breed scala van artiesten. *Kamikaze Ground Crew* brengt een uitgebreide jazzversie van *Easter Sunday 1935* op *Covers* (2000). Klassiek zanger *Matthias Goerne* brengt een prachtige interpretatie van de hele cyclus (Decca, 1998). Voor een krachtige en volledig andere lezing van deze nummers luister ook naar *Dagmar Krause* in het Engels *Tank Battles* (1989, 1995 ; in het Duits *Panzerschlacht*). Krause is een veteraan van linkse politiek-muzikale projecten met *Slapp Happy*, de *Art Bears* en *Henry Cow*.

Sting schreef nieuwe teksten op Eislers muziek *The Secret Marriage* (op *Nothing Like the Sun*, 1987). De officiële website van Sting citeert hem over dit onderwerp : “*What I'm trying to do is to look for the roots of popular music before the 1950's. I don't think pop music started with Elvis Presley. That's why I included this song Secret Marriage which was adapted from a melody by Hans [sic] Eisler. Kurt Weill, Eisler, and those people were classically trained musicians, students of Schoenberg, who crossed a bridge to Broadway shows, to popular music. That bridge still exists. So I'm going from pop music, finding out about them and how they wrote chromatically, and hopefully bringing it back. There's a source here that is not used.*”

eisler in de academische wereld en in de klassieke muziek

Verschillende krachten hebben samengespannen om Eisler uit Amerikaanse universiteiten en concertzalen te weren. De afwezigheid van zijn muziek in de academische wereld is vooral opvallend, omdat alleen al zijn herkomst hem een plaats in het pantheon als leerling van Schoenberg zou moeten garanderen. De meester zelf noemde Eisler één van zijn drie grote studenten : Berg, Webern én Eisler. De heiligenstatus die de academie heeft geschonken aan zijn twee collega's en hun leraar is een vaststaand feit. David Bleklo betoogt pragmatisch dat partituren en opnames van Eislers

muziek niet makkelijk te vinden waren tijdens de Koude Oorlog. Maar is het bijhouden en interpreteren van zeldzaam materiaal niet juist een taak voor academici ?

Dergelijke verwaarlozing kan niet enkel worden toegeschreven aan zijn politieke overtuiging. Integendeel, het heeft te maken met zijn openlijke politieke betrokkenheid IN de muziek, een aanfluiting van de centrale regel van de Tweede Weense School : kunst is *l'art pour l'art*. "Als het kunst is, kan het niet voor iedereen zijn ; en als het voor iedereen is, kan het geen kunst zijn." Bruikbare, toegankelijke muziek met een ideologische oriëntatie kan gemakkelijk verworpen tot louter propaganda die niet alleen potentieel gevaarlijk kan zijn, maar ook kwaliteit kan inruilen voor publieke consumptie. Er heerst een vermoeden dat Eisler zijn muzikale integriteit gecompromiteerd zou hebben door bewust toegankelijke muziek te gaan schrijven en zijn buitengewone muzikale talenten ter beschikking van de revolutie te stellen. Hij zou zijn wonderbaarlijke talent verspild hebben voor functionele muziek in plaats van er de Nobele Zaak van de Absolute Muziek mee te bevorderen ...

De "meertaligheid" sluit hem uit de academische canon uit. Hij kan niet gemakkelijk in een stijlvakje zelfs niet in een stijlperiode gestoken worden. En o ja, voor de oningewijden, *Veertien Manieren om de regen te beschrijven* is afgeleid van zijn muziek voor de Ivens' film *Rain*, en ook de magistrale *Deutsche Sinfonie* zijn beide door Eisler in het 12-tonenstelsel geschreven, en bewijzen voor eens en voor altijd dat atonaliteit geen synoniem is voor lelijk.

conclusie

In de inleiding stelde ik de retorische vraag : wat is er gebeurd ? David Blake oordeelt dat geen componist meer onder de verwoestingen van de Koude Oorlog heeft geleden dan Eisler. Misschien moet ik niet verwachten dat muziek die zo voor zijn eigen tijd geschreven is, de levensduur van de componist kan overstijgen. Maar toch, de tijden zijn niet zo veranderd. Zelfs al is links stervende in de Verenigde Staten, dan nog blijven de scherpe analyses van Brechts talrijke anti-oorlogs- en anti-fascistische liederen even relevant in het huidige klimaat als 60 jaar geleden (hoewel er in bepaalde theaterkringen van een "Brechtvermoeidheid" sprake is). Dat de songs echter door een breed scala aan artiesten gebracht worden, ook los van hun oorspronkelijke context, getuigt van Eislers beheersing van het genre. En er is verandering op komst in het rijk van de kunstmuziek. Er komt meer en meer kritiek op het modernisme en zijn hiërarchie van "hoge" en "lage" kunst. Steeds meer docenten, wetenschappers en muzikanten laten de verschillen tussen "kunst" en populaire/functionele muziek vervagen. Het is mijn hoop dat Eisler een centrae plaats zal innemen in de vrijgekomen tussenruimte van het naoorlogse landschap. Zijn muziek is nu beschikbaar voor iedereen die durft "de wereld veranderen - hij heeft het nodig".

de zesdaagse oorlog

karim ten strijde in deel 4

We shouten al aardig over de fence en hocketen over de game, maar ook de achtergrond houdt ons bezig. Karim laat zijn licht schijnen over de zesdaagse oorlog en aansluitend neemt Cathy ons mee naar het Palestina van vandaag.

Het onmiddellijke gevolg van de onafhankelijkheidsverklaring van Israël en het daaropvolgende Israëlisch-Arabisch conflict was een torenhoog vluchtelingenprobleem. Veel van de vluchtelingen kwamen terecht in vluchtelingenkampen in de Gazastrook (die onder Egyptische controle viel) en de Westelijke Jordaanoever (onder controle van Jordanië). Kenmerkend aan de Israëlisch-Arabisch oorlog is dat na het beëindigen van de gevechten de Arabische landen weigeren om een vredesakkoord met Israël te sluiten en er bijgevolg geen officiële grenzen worden vastgelegd.

nasser

De jaren vijftig zijn een tumultueuze periode in het Midden-Oosten, waarbij regelmatig conflicten ontstaan tussen Israël en zijn Arabische burenen. In 1954 wordt in buurland Egypte de monarchie omvergeworpen en komt Nasser aan de macht. De politiek van Nasser is erop gericht om een pan-arabisch front te smeden om zo sterker te staan in de onderhandelingen met het Westen en Israël. Dergelijke frontvorming wordt door Israël beschouwd als een bedreiging en Israël doet dan ook verschillende pogingen om Nasser te destabiliseren. Zo stuurt Israël spionnen naar Egypte met de opdracht om aanslagen tegen Amerikaanse doelen te beramen, met de bedoeling een mogelijke toenadering tussen beide landen te verhinderen. De spionnen worden echter betrapt waardoor het wederzijdse wantrouwen tussen Egypte en Israël vergroot.

Egypte drijft als reactie op deze spionageaffaire zijn herbewapeningsprogramma op met steun van een aantal Oosteuropese regimes. Het komt tot een openlijk conflict tussen Israël, gesteund door Groot-Brittannië en Frankrijk, en Egypte, wanneer Nasser in 1956 het Suez-kanaal nationaliseert en Israëlische schepen doorgang weigert. Israëlische troepen vallen de Sinaï-woestijn binnen, terwijl Britse en Franse troepen het Suez-kanaal bezetten. Onder zware druk van zowel de VS als de Sovjetunie worden Frankrijk, Israël en Groot-Brittannië verplicht hun troepen terug te trekken.

Deze diplomatieke overwinning van Nasser zorgt ervoor dat het seculiere panarabisme een enorme aanhang krijgt bij de bevolking van de Arabische staten en onder de Palestijnen. Onder invloed van deze antikolonialistische beweging besluiten een aantal jonge Palestijnen, waaronder Yasser Arafat, een Palestijnse bevrijdingsbeweging op te richten. Deze nieuwe Fatah-beweging haalt zich echter al snel de woede op de hals van Nasser, wegens hun ongezouten kritiek op de volgens hen lamlendige houding van Egypte ten opzichte van Israël. Nasser richt een alternatieve Palestijnse bevrijdingsbeweging op, de PLO, met als doel de in-

vloed van Fatah bij de Palestijnen terug te dringen. Fatah zal zich in 1969 aansluiten bij de PLO en al snel de leidende posities innemen.

suez

Na het Suez-conflict blijft het wantrouwen tussen Israël en haar Arabische burens zeer hoog. In 1967 lopen de spanningen tussen Israël en Syrië hoog op. Punt van discussie is het gebruik door Israël van het meer van Galilea als waterreservoir. Als gevolg van dit conflict wordt er steeds hardere oorlogstaal gebruikt door Israël en de Arabische landen die zich solidair verklaren met Syrië. De spanning loopt zo hoog op dat de Israëlische regering besluit om Egypte aan te vallen. Op 5 juni 1967 begint de campagne tegen Egypte. Als reactie op deze agressie verklaren Jordanië en Syrië de oorlog aan Israël. De vijandigheden duren 6 dagen en Israël komt als grote overwinnaar uit de strijd. De oorlog eist vooral langs Arabische zijde, een hoge tol : 21.000 doden en 45.000 gewonden (tegenover 679 doden en 2.563 gewonden langs Israëlische kant).

De gevolgen voor de Arabische landen en voor de Palestijnse bevolking zijn dramatisch. Als gevolg van de oorlog slaagt Israël erin om de Westelijke Jordaanoever, de Gazastrook en een groot deel van de Sinai-woestijn te bezetten. Israël slaagt er met andere woorden in om haar grondgebied te verdrievoudigen en verkrijgt de volledige controle over het mandaatgebied Palestina. De vooruitzichten op een nationale staat voor het Palestijnse volk verdwijnen, als gevolg van de zesdaagse oorlog, helemaal achter de horizon (in het Arabisch spreekt men over de zesdaagse oorlog als de an-Naksah: de tegenslag).

wordt vervolgd

Karim

TÉMOIGNAGE DE PALESTINE

"Toute guerre est d'abord guerre de propagande ... ,"

"... et celle qui se déroule sur la terre de Palestine ne fait pas exception à la règle." (1) Savamment orchestrée, cette propagande s'est transformée en "idées reçues", mêlant le vrai et le faux pour mieux convaincre et troubler, vite démenties par les chiffres et des cartes. Martyrs pour les uns, terroristes pour les autres, les Palestiniens sont en tout cas victimes d'une Histoire dont ils n'ont pas été les acteurs et dont les conséquences leur sont imposées. (2) Avant d'être colonisée par Israël, la terre palestinienne a vu défiler les armées des empires pharaonique, assyrien, babylonien, romain, byzantin, ottoman, britannique. La population s'est exprimée en cananéen, en hébreu, en araméen, en grec, en arabe, en turc. (3) Ce long et ancestral défilé d'envahisseurs a forgé la volonté de résistance et d'indépendance des Palestiniens qui voient aujourd'hui leur territoire confisqué, pillé, volé.

Laissons à la presse les informations politiques et militaires. Le citoyen témoignera du quotidien de la société palestinienne, dont le plus grand acte de résistance est actuellement de tenter de vivre normalement malgré l'occupation militaire, le mur, les check points, la confiscation des terres agricoles et des eaux, les restrictions au commerce et aux déplacements, les arrestations administratives sans jugement. Les quelques témoignages qui suivent en disent long.

zahra salim (22ans), réfugiée au camp de Deheishe/Behtléem

J'étudie les sciences politiques à l'université d'Abu Dis (4). Je pars le matin à 6 h. J'essaie chaque fois de partir dans un état d'esprit positif. Je ferme les yeux, mais au check point je les rouvre et chaque jour je vois le même cauchemar. Des files, des voitures qui attendent, des contrôles interminables, des questions idiotes comme : Pourquoi vas-tu à l'université, l'université n'est pas bonne, etc ..." Si quelqu'un ou quelque chose ne leur plaît pas, ils font ranger l'auto sur le côté et attendre pendant des heures. Parfois je m'imagine que je puis aller à l'université normalement, comme n'importe quel étudiant. Les soldats croient que nous avons peur d'eux, mais nous savons qu'ils mettent des check points parce qu'ils ont peur de nous.

J'ai deux frères. Lorsque l'aîné avait 16 ans, il a été mis en prison, et y est resté un an. Ensuite il fut de nouveau emprisonné pour trois ans. Je suis la plus jeune de la famille. Comme je n'avais pas encore de papiers d'identité, j'étais la seule à pouvoir lui rendre visite. Mon autre frère a aussi été en prison et je devais aller d'une prison à l'autre. Les Israéliens mettront toujours deux frères dans des prisons éloignées l'une de l'autre – en sorte qu'on n'en puisse visiter qu'un à la fois. Lorsque j'allais en visite, je devais entièrement me déshabiller. Parfois, après la fouille, on me disait que la visite ne pouvait pas avoir lieu. La détention administrative est pénible. N'importe qui peut être arrêté, pour n'importe quelle raison. C'est le juge qui a le dernier mot. Souvent un avocat n'a même pas accès au dossier de son client. Il y a en ce moment 12 000 prisonniers, dans des conditions très difficiles. On a voulu transformer les prisons en tombeaux, mais la prison est devenue l'université pour beaucoup de Palestiniens.

Village de Wadi Fukin à côté duquel s'est établi une colonie.

En chemin, nous voyons des panneaux indicateurs portant des noms de colonies, mais pas de noms de villages arabes. Wadi Fukin est un village agricole où vivent 216 familles (1200 habitants). Il avait à l'origine une superficie de 12000 dunum (1 dunum = +/- 1000 m²) ; 9000 ont été confisqués en 1948 ; sur les 3000 restants, 500 ont été pris par la colonie de Betar. Il y avait à l'origine onze sources. Deux sont tarées (assèchement et explosifs utilisés lors de la construction de la colonie). Les colonies voisines utilisent l'eau des autres sources pour leurs cultures, leurs pelouses et leurs piscines. Les surfaces utilisables diminuent à cause de la sécheresse.

La vie ici devient très difficile : les marchés sont envahis par les produits israéliens, et à cause des difficultés de transport (blocus, check points) les produits frais n'arrivent pas au marché en bon état. En 2004 le village cultivait des céréales. En 2005, on a voulu diversifier et mettre des oliviers. Puis il y a eu une décision israélienne selon laquelle 800 dunums devaient aller "à la communauté" (c-à-d. à Israël). Un avocat essaie de combattre cette décision et a déposé une plainte. Israël s'approprie beaucoup de terres du village. Et pour aller travailler en Israël, il faut un permis ; il n'est plus possible d'y aller. Le salaire journalier des Palestiniens est trois fois moins élevé que celui des Israéliens (100 NIS -18 euros/300 NIS -50 euros). D'un jour à l'autre le gouvernement israélien peut décider de saisir la terre et de nous expulser. Wadi Fukin est en zone B (5), nous n'avons pas l'autorisation de construire une route. Alors que la nouvelle colonie, construite il y a 6 ans, compte actuellement 40 000

habitants : des routes, des appartements ... Le village est entièrement entouré de colonies. Il y a de l'autre côté de la colline une ancienne colonie (de 1948) avec laquelle les villageois entretenaient des relations amicales. Il fallait 10 minutes pour y aller, maintenant il faut 2 heures. Il y a 3 ans, des colons sous la protection d'un homme armé sont venus se baigner dans un réservoir d'eau des Palestiniens. Une fois par semaine, ils déversent leurs eaux usées dans les vergers des Palestiniens.

Village de Al-Twaneh (sud d'Hébron)

Nous rendons visite aux *Christian Peacemaker Teams* (CPT) actifs comme volontaires dans ce petit village rural situé au sud d'Hébron. Ces volontaires accompagnent les enfants à l'école, aident les bergers ou accompagnent les cultivateurs dans les oliveraies. Les enfants des villages avoisinants viennent à l'école primaire de Twaneh. Ils empruntent pour cela un chemin qui passe entre les colonies illégales de Ma'on et la colonie illégale sur la colline 833. Ils prennent ce chemin parce que c'est le plus court (20 à 30 minutes), sinon ils doivent marcher près de 70 minutes.

Depuis des années les enfants sont harcelés par les colons : tirs à balles réelles, jets de pierres, coups, intimidations diverses. En 2004 le problème de la sécurité de ces enfants a été discuté à la Knesset qui a décidé l'envoi d'une escorte militaire. Malgré l'accompagnement des internationaux et l'escorte militaire, les enfants subissent encore le comportement agressif des colons qui ne sont nullement poursuivis. L'attitude nonchalante des militaires ne règle rien : au cours de l'année scolaire, les enfants sont arrivés à peu près 40 % du temps en retard à l'école à cause de la violence des colons. Souvent l'escorte militaire arrive en retard, parfois les soldats roulent dans leur véhicule et refusent de marcher à côté des enfants. L'escorte est rarement restée près des enfants tout au long du chemin.

Le 3 janvier 2008 à 11h, les enfants attendaient l'escorte. Un groupe de colons à cheval se rassemblait au sommet de la colline. Les internationaux ont appelé deux fois le poste militaire. L'escorte est arrivée à 11h50. Quand les enfants sont passés devant les colons, ceux-ci ont lancé des pierres. Tout au long du chemin, ils ont poursuivi les enfants. Le 18 mars 2008, au cours de l'escorte, un colon se tenait dans le champ à gauche du chemin. Il avait enveloppé son visage d'un chiffon et portait un long bâton. Il a poussé des cris vers les enfants sur leur passage.

Qalqilya

Qalqilya et Tulkarem - anciens centres commerciaux importants - sont entièrement encerclés par le mur. Quinze villages environnants sont coupés de leurs terres et de leurs sources en eau qui se trouvent à l'ouest du mur, et une quinzaine d'autres villages se trouvent à l'ouest du mur cependant que leurs terres sont à l'Est.

Suhad Hashem(PMRS) : *Les portes du mur sont ouvertes chaque matin à 3 h ; les gens patientent à partir d'1 h. du matin. Les agriculteurs doivent parcourir des kilomètres pour atteindre leur terre car ils n'ont plus l'accès à la route directe. Hier (29/10/08) les portes n'ont été ouvertes qu'à 5 h. à cause d'une bousculade pour l'ouverture. L'armée a distribué des coups, des gens ont été blessés et ont eu le dos abîmé. Une femme a été contrainte d'enlever ses vêtements. Nous avons parlé à un homme dont le fils est atteint du cancer et doit aller à l'hôpital pour la chimiothérapie. Ils ne peuvent lui rendre visite librement et c'est chaque jour une nouvelle course pour les documents d'autorisation afin de passer le check point. L'objectif est de garder les issues fermées autant que possible, et d'ainsi étrangler l'économie et de faire accepter aux Palestiniens n'importe quelle proposition de paix. Le mur empiète jusqu'à 10 km dans le territoire palestinien (derrière la Ligne Verte d'armistice de 1949), afin d'assurer à Israël la maîtrise des sources et de la terre fertile : les Palestiniens doivent acheter leur propre eau aux colons*

mur de la honte

Le mur de 8m de haut est creusé 3 m sous la terre, parsemé de miradors et de caméras. Des patrouilles militaires et des engins blindés circulent chaque nuit. Les arbres du côté palestinien du mur ont été déracinés sur 100 mètres pour "assurer la sécurité". La terre palestinienne a été confisquée sans compensation pour la construction du mur. La vanne d'évacuation des eaux usées est incluse dans le mur et commandée à distance. Les militaires en commandent l'ouverture, mais la refusent en cas de fortes pluies, provoquant des inondations dans les terres cultivées et dans la ville. Le mur bloque la sortie qui permettait avant un commerce florissant entre Qalqilya et Israël.

De tels récits peuvent être multipliés, plus révoltants les uns que les autres. Mais je m'en voudrais de m'étendre plus. Ce qui m'a frappé chez les Palestiniens, ce sont leur force de caractère et leur dignité. Ils ne veulent pas la charité ; ce n'est pas d'aide qu'ils ont besoin. Leur terre est riche et ils savent comment la travailler. La population palestinienne est une des plus éduquées au monde : les cultivateurs récitent de la poésie ; sur ce territoire grand comme la province de Liège sont réparties cinq universités, et les jeunes Palestiniens savent ce qu'ils ont à gagner en étudiant, même si les débouchés sont difficiles dans leur territoire. Ce qu'ils veulent, c'est le respect de leurs droits, l'application des accords internationaux et un Etat sûr dans des frontières reconnues. Leur demande : *"Soyez nos ambassadeurs de paix, faites entendre notre voix en Europe..."*

Bientôt nous voterons pour les régions et pour l'Europe. Soyons attentifs aux choix que nous porterons : politicien, c'est un métier à risque. Périodiquement, les élus risquent de perdre leur emploi ! Ils doivent donc être à l'écoute des électeurs : nous pouvons les interpellier ou leur écrire pour connaître leur position. Au quotidien, nous pouvons favoriser l'achat des quelques rares produits palestiniens commercialisés dans le commerce équitable (6) et refuser d'acheter les produits israéliens dont l'Europe encourage l'importation dont certains sont produits dans les colonies des territoires occupés ce qui est complètement illégal. Faites attention aux oranges et pamplemousses **Jaffa**, des avocats **Carmel**, des purées de pois chiche, aubergine et avocats **Sabra** en vente dans certains supermarchés (Delhaize entre autres), de beaucoup de fruits et légumes **primeurs et bio**. La provenance est la plupart de temps indiquée sur l'étiquette ; le **code-barre** commence par les chiffres **729** (7). Discuter de qui a raison et qui a tort, de qui a commencé et qui a réagi est un faux débat : dans ce conflit du Proche-Orient, il y a un Etat envahisseur et un peuple spolié, privé de ses droits; il y a un colonisateur et un colonisé, il y a un dominant et un dominé. Soutenir l'opprimé est un acte civique à la portée de tout citoyen.

Cathy Mayer Pour EPJPO

(1) Michel Warschawski - Programmer le désastre - éd La Fabrique 2008

(2) Déjà en 1919, époque du protectorat anglais, de la montée du nationalisme arabe et du sionisme, Lord Balfour s'exprimait ainsi: *"La Palestine est un cas unique. Nous traitons non point avec les souhaits de la communauté existante, mais recherchons consciemment à reconstituer en Palestine une nouvelle communauté et à y édifier définitivement une autre majorité numérique dans l'avenir."* Elias Sanbar - Les Palestiniens dans le siècle - éd Gallimard Découvertes

(3) Martial Demunter - Revue Contradiction n° 119-120

(4) Université arabe de Jérusalem, à +/- 10 Kms de Bethléem

(5) Zone B : sous contrôle militaire israélien, d'après les accords d'Oslo de 1993

(6) Par exemple l'huile d'olive vendue chez Oxfam

(7) Voir campagne de l'Association Belgo-palestinienne ABP

Geert Soenen shout ons voor en Fa.Si.nant is één van zijn koorverhalen

9 mei 2009 in Ten Weyngaert, Vorst. Daar stond hij plots voor ons : Geert Soenen , pour les francophones Gérard Baisers (° Wervik 25.04.1963). Met in zijn bagage zes eerste prijzen , stages bij grote dirigenten in binnen- en buitenland. Dirigeert opera's, oratorio's, operettes. Is over de grenzen actief. Een echte crossoverman en dus geknipt voor *The Shouting Fence*. Deze duizendpoot imponeerde koorzangers en solisten met zijn dynamische dirigeerstijl (als een duivel in een wijwatervat ; geen wonder dat zijn lievelingsbier Duvel is). Tussen de vele stemmen herkent hij iedere zwakte. Daarbij blijft hij vriendelijk en begripvol, maar houdt onze shouting-bende stevig in de hand. Tot slot zei hij gelukkig te zijn om te mogen meedoen aan *The Shouting Fence*. Wij ook. Zelfs de grootste sceptici onder ons verlieten Ten Weyngaert met een brede smile.

Geert, zoon van componist Willy Soenen, bekwam op het Koninklijk Conservatorium te Gent eerste prijzen notenleer, muziekgeschiedenis, trompet, harmonie en piano en een hoger diploma kamermuziek. Zijn opleiding als koor-en orkestdirigent, begonnen bij Rudolf Werthen, genoot hij verder in Nederland aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Den Haag. Hij volgde tijdens een stage van de *Jeune Philharmonie* een masterclass bij Ivan Fischer, dirigent van o.a. het *Budapest Festival Orchestra*, die in

hem “een gevoelig, muzikaal temperament” zag. Momenteel geeft Geert les aan het Gents Conservatorium. Hij trad op als solist, als kamermusicus en in orkestverband met diverse ensembles en schreef ook enkele werken voor piano, voor koor en voor orkest.

Sedert 1991 profileert hij zich echter voornamelijk als dirigent. Hij verzorgde meerdere creaties (o.a. van de cantate *Sneyssens* van zijn vader Willy), maar bouwde vooral een breed repertoire op van symfonische muziek, oratoria, operettes en opera's. In 1991 richtte hij het kamerorkest *Amanti dell'Arte* op, dat hij intussen op vele concerten (o.a. Vorst Nationaal en Bozar) leidde en waarmee hij talloze binnen-en buitenlandse solisten en koren begeleidde. In de reeks *Jong Talent* van het *Festival van Vlaanderen*

dirigeerde hij het *Prague Philharmonic Chamber Orchestra*. Hij was gastdirigent bij het *Symfonieorkest van Vlaanderen*, het *Leuvens Universitair Orkest*, het *Leuvens Alumni Orkest*, het *Brussels Festival Orkest* en het orkest *Arc-en-Ciel*.

Sinds de oprichting is hij dirigent van het *Jeugd en Muziek Orkest Oost-Vlaanderen* (JeMOO). Samen met de Franse dirigent Pierre-Yves Gronier leidt hij het *Euregion Symphonic Orchestra* (EuSO). Daarnaast dirigeerde hij (als vaste of als gastdirigent) heel wat koren waaronder het *Koninklijk Zangkoor De Mandelgalm*, het *Koor van de Vlaamse Opera*, het *Roeselaars Kamerkoor* en momenteel nog het gemengd koor *Fa.Si.nant* uit Baarle (zie verder). Hij was werkzaam als assistent-dirigent van vooraanstaande dirigenten bij *De Vlaamse Opera*.

Afgelopen jaren was hij een graag geziene gast op de Gentse *Lyrice-concerten*. Over de uitvoering van het *Requiem* van Verdi in het *Muziekcentrum De Bijloke* stond in de *Operagazet* het volgende te lezen : “Geert Soenen kende de partituur uitstekend en leidde het geheel met veel kleur. Bij het slot gaf het publiek een langdurige, juichende ovatie, die zeker verdiend was.” Leden van harmonies, fanfares en brass bands kennen hem als jurylid voor de provinciale toernooien in Oost-Vlaanderen. Ook doet men vaak beroep op hem voor kwalitatieve begeleiding in de koor- en hafabruwereld.

fa-si-nant

Het in 1970 door Leon Friant als kerkkoor opgerichte Sint-Martinuskoor uit Baarle-Drongen is in de loop der jaren geëvolueerd naar een concertkoor, heeft zich geplaatst én bevestigd in 1e afdeling van de Provinciale zangtornooien, en heeft zich in 2004 laten herdopen tot *Fa.Si.nant*. Dezelfde lading onder een nieuwe vlag ? Toch niet ! In de loop van de jaren groeide het koor van onder de kerktoren weg, en evolueerde naar een groep die niet enkel bestaat uit de "dorpsgenoten van het eerste uur", maar ook mensen aantrekt van daarbuiten : zangers die, meestal muziekgeschoold, zich laten verleiden hebben om de enthousiaste "bende" van Baarle te vervoegen. Deze begeesterde ploeg vliegt er flink in, en is (gezond) ambitieus genoeg om elk muziekgenre enthousiast en met grote inzet aan te pakken.

Wie daar zeker een grote steen toe bijdraagt, is onze dirigent Geert Soenen, die "zijn" mensen tot een alsmar hoger muzikaal niveau weet op te tillen, zonder daarbij het nodige (amateurs)amusementsgehalte uit het oog te verliezen. De vreugde en het plezier van het (samen)zingen blijven altijd primeren. Wij zingen het ganse repertoire, van Abba tot Bach. Op dit ogenblik staat er een operette, een musical en een oratorium op het programma. Iedereen is welkom met muzikaal gevoel die op de juiste toon kan zingen. Basiskennis van notenleer is wenselijk. Koorleden betalen 25 € per jaar. * Fa-Si : een tritonus. Drie hele tonen. Bestaan alle goede dingen niet uit drie ? Drie tonen van een volmaakt akkoord bijvoorbeeld. Een tritonus : de *diabolus in musica*. De "duivel" in de muziek. De muzikale "spanning" die moet opgelost worden. Wij houden van die muzikale spanning. En willen die graag creëren. Want zingen en musiceren vinden wij fascinerend. Zeker bij het koor Fa.Si.nant !

Het najaar wordt druk voor Geert Soenen. Wie hem met Fa.Si.nant aan het werk wil zien, kan naar *Die Schöpfung*, oratorium van Joseph Haydn, op 14/11/2009 in de Kerk Walfergem te Asse en op 21/11 in de Kerk Christus-Koning te Gent. Het wordt er gebracht samen met het koor *Pojedu* uit Melle en het *Academiekoor August De Boeck* uit Asse. Als solisten treden op : HildeCoppé, sopraan, Yves Saelens, tenor, en Jan van der Crabben, bariton. Geert dirigeert ook het orkest *ARC-EN-CIEL*.

Benita Ferrero-Waldner, EU-Commissaris, loofde de recente samenwerking voor Samson en Delilah in de Vlaamse Opera als een "model voor de wereld"

It is an honor for me, as European Commissioner for External Relations and European Neighbourhood Policy, to patronize this opera Samson et Dalila by Camille Saint-Saëns. The Story of Samson and Delilah illustrates vividly how fatal discrimination – and all forms of intolerance – can be to a society. We need to fully engage in the fight for mutual respect and understanding – and we need to do our utmost to minimize hatred and to maximize reason. The Scriptures tell us “ When a man’s ways please the Lord, he makes even his enemies to be at peace with him.”

The recent conflict in Gaza illustrated how important Europe’s worldwide engagement for peace and stability is – both for its own stability and peace, and to promote stability further afield. The EU’s duty is particularly clear with regard to the Middle East. No other regional conflict fuels so many emotions – serving, in turn, to fuel violence and terrorism elsewhere in the world. If there is some day to be peace between the Israelis and the Palestinians, the only way forward is to do all we can do to get the political peace process back on track.

Till that moment comes, improving day-to-day living conditions of the Palestinian people is an urgent task. The European union as the biggest donor to the Palestinian people works hardly for a better life of all people in the region and lasting peace and prosperity.

The allegory of Samson and Delilah directed by the Israeli-Palestinian duo Omri Nitzan and Amir Nizar-Zuabi is not only an important contribution to raise awareness of this necessity. It represents, moreover, the spearhead of a successful and respectful intercultural dialog which should serve as a model to the wider world.

O mijn misten, mijn misten over traditie, partizanen en sjostabashers

Met Oy Tumanyi is er iets vreemd aan de hand. Het is een oud russisch volkslied en toch ook weer niet. Hoe dat dan juist zit ?

De melodie van *Oy Tumany* is tradioneel, maar de tekst is in de oorlog geschreven door Isakovski (foto 1) om er een partizanenlied van te maken. De koorzetting is dan ook geschreven door Zakharov. Het lied is daarom nu te vinden op verzamelalbums van Russische verzetsliederen. Op Youtube staat een ontroerende versie met baard en gitaar van Leonidstar.

Wie zijn de kunstenaars achter Tumanyi ? Michail Vasiljevitsj Isakovski (* 19 januari 1900 te Glotovka, bij Smolensk; † 20 juli 1973 te Moskou) was een Russisch (sovjet)dichter. Isakovski was een aan het communisme toegewijd dichter, en hij schreef vele gedichten en liederen ter verheerlijking van het regime. Het meest bekende lied dat hij schreef, daarentegen, is het eerder apolitieke liedje Katjoesja, dat hij schreef met Matvej Blanter.

Reeds vanaf de Oktoberrevolutie nam Isakovski actief deel in het socialistische leven. Vanaf 1919 was hij redacteur voor een krant in de stad Jelnja. Van 1921 tot 1930 woonde hij in Smolensk en werkte er voor de oblastkrant *Rabotsjij poetj*. In 1931 ging hij terug naar Moskou. Vanaf die tijd schreef hij teksten voor vele populaire liedjes als *Prosjtsjanije*, *Provozjanije*, *I kto jego znajet*, *Katjoesja* ..

Vladimir Zakharov (composer) (1901-1956), sovjetcomponist en kunstenaar van het volk. Een niet zo frisse anekdote die over hem bewaard gebleven is, gaat over de bijeenkomst van het Centraal Comité van de Communistische Partij in 1948. De “strijd tegen het formalisme in de muziek” stond op de agenda. Sjostakovitsj was in dat opzicht al een paar keer hard aangepakt, maar nu ging de discussie over enen Vano Muradeli wiens opera *De Grote vriendschap* van formalisme werd verdacht. Ter verdediging voerde Muradeli aan dat hij zich verkeerdelijk door Sjostakovitsj had laten beïnvloeden. Toen nam Vladimir Zakharov het woord en legde uit dat : “Alle klassieke muziek is waardeloos. De enige scheidsrechters zijn de mensen van het volk en die willen massaliederden. De *Achtste van Sjostakovitsj* is helemaal geen muzikaal werk en al wie dat ontkent, heult met het westen, de reactionaire vijand, de bandieten en de imperialisten.”

Als we *Oy Tymany* zingen, dan bashen we dus een beetje Sjosta ... ?

Unter dem Pflaster ist kein Strand

onder de straatstenen ligt geen strand

Nu we toch terug aan het vergetenstraten zijn, maakt de redactie hier even plaats voor een bespreking van De Vergeten Straat die in de Roertriennale van vorig jaar door het NTGent gebracht werd.

Bochum, 23. August 2008. De trein is vertrokken, maar niet voor de bewoners van de *Vergessenen Straße*, of van de *blinde* of *dode* straat uit de roman van Louis Paul Boons (niet in het Duits verschenen - hieronder een zelfportret van de meester). De straat wordt een soort gelukslaboratorium. Boon is een prominent vertegenwoordiger van de arbeidersliteratuur en daarom is hij in het Roergebied op de juiste plaats. Boon richt zijn blik zoals ook in zijn boek *De Voorstad groeit* op een groep geïsoleerde mensen die het geluk zoeken, maar ontgoocheld uiteindelijk moeten proberen om de zinloosheid van het leven te begrijpen.

Johan Simons kapt met zijn Gentse theaterploeg de roman in 29 korte commentariërende en verhalende scenes. Hij volgt daarmee de filmische vertelmethode van Boon. In de *Vergessenen Straße* woont bijvoorbeeld de idealist Koelie, die wil leren om "lui te zijn" en een "eeuwige chaos, die een orde van een hoger niveau is" propageert. Zijn antipodes zijn de materialist en egoïst De Saedeleer of ook Vieze. Deze mikrokosmos bruist van de tegenstellingen : revolutie ("dood aan de uithongeraars"), aanvaarding van de uitsluiting, egoïstische opstoten en de totstandkoming van een solidaire gemeenschap die samen de straat openbreekt en groenten en bloemen begint te planten. Maar onder de straatstenen is geen strand. Rosa, Koelies dochter en verloofde van kapper André, is een centrale figuur. Ze geeft uitdrukking aan de realiteit en de mogelijkheden van de straat en probeert "het onkruid van de gedachten te wieden".

Vasco Boenisch heeft in de *Süddeutschen Zeitung* (25.8.) een Louis Paul Boon leren kennen die "niet betweterig en zonder schuldtoewijzing de mislukking registreert. De dingen zijn, zoals ze zijn. En de mens ook." Matthias Heine in *Die Welt* (25.8.) heeft het over de schrijver "Boon die net als

Brecht ervan uitgaat dat de mens niet opgewassen is tegen zijn taak om een groot maatschappelijk project te ontwerpen."

Stefan Keim ziet dat in de *Frankfurter Rundschau* (26.8.) ook zo. "Het geniale van de tekst schuilt daarin dat de idee van het anarchisme vastloopt op menselijke verlangens, angsten en kortzichtigheid."

Vergessene Straße : Productie van de Ruhr-Triennale und het NT Gent naar Louis Paul Boons Roman en bewerkt door Paul Slinger und Koen Haagdorens

Regie und Bühne: Johan Simons, Komposition: Wim Opbrouck und Ron Reuman, Kostüme: Greta Goiris, Licht: Mark Vandenesse. Mit: Kristof van Boven, Elsie de Brauw, Aus Greidanus Jr., Servé Hermans, Oscar van Rompaey, Steven van Watermeulen sowie ein Musikensemble.

Andreas Wilink op www.ruhrtriennale.de

KOORGERITSEL

Koorgeritsel is er voor al uw berichten aan de wereld in het algemeen en aan uw koormedemensen in het bijzonder.

een oplossing voor brussel !

Deze keer geen koorgeritsels over het wel en wee van ons geliefd koor (Erica genoot van de *Auvergnaise* lucht), maar uw hardwerkende redactie zocht naar een oplossing voor een eeuwige taalprobleem in Brussel. En wat blijkt ? De oplossing is simpel : muziek !

Solresol is een kunsttaal, die in 1817 door de Fransman Jean François Sudre werd vervaardigd. De taal genoot enige tijd een grote populariteit, die een hoogtepunt bereikte in 1902 met de publicatie van Boleslas Gajewski's *Grammaire du Solrésol*.

Solresol is een muziektaal, die gebaseerd is op het principe van solfège (de kunst van het ten opzichte van elkaar identificeren van muzikale tonen), en kan zowel worden gesproken en geschreven als gefloten, gezongen, gespeeld of anderszins uitgebeeld. De taal kent slechts zeven lettergrepen, die overeenkomen met de zeven noten van de diatonische toonladder : do, re, mi, fa, sol, la, si.

Evenals in filosofische talen zijn de woorden ingedeeld in semantische categorieën, die corresponderen met de eerste lettergreep c.q. noot. Zo hebben woorden die met sol beginnen betrekking op kunsten en wetenschappen ; wanneer zij beginnen met solsol hebben zij betrekking op ziekte en medicijnen. *Solresol* zelf betekent "taal", solsolredo betekent "migraine".

Een bijzondere eigenschap van *Solresol* is dat de betekenis van een woord kan de lettergrepen om te draaien. Zo betekent fala "goed" "slecht" of "vies".

worden omgedraaid door of "lekker", en lafa

Andere eigenschappen zijn dat de taal heel eenvoudig door analfabeten, en over een eenvoudig maar effectief mogelijk maakt de functie van een woord binnen een

te leren en uit te spreken is systeem beschikt dat het zin te bepalen.

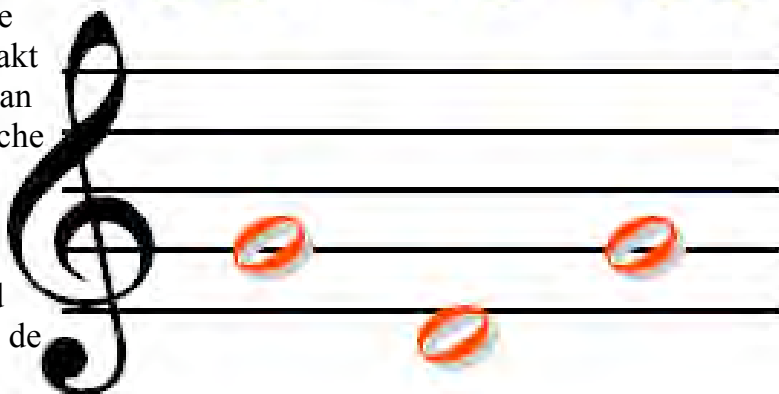
Ondanks aanvankelijk succes moest *Solresol* het succesvollere talen als het Esperanto. Desondanks is schare van trouwe aanhangers, die dankzij het internet beter in de gelegenheid zijn met elkaar te communiceren dan voorheen.

uiteindelijk afleggen tegen er nog steeds een kleine

Een recenter voorbeeld van een op muzikale tonen gebaseerde kunsttaal is het *Eaiea*, dat werd vervaardigd door Bruce Koester en gebruik maakt van alle twaalf tonen van de westerse chromatische toonladder.

In Steven Spielbergs film *Close Encounters of the Third Kind* werd *Solresol* gebruikt door de aliens om contact te leggen met de mensheid.

sol re sol

Over het leven

1

Het leven neem je niet te licht,
je dient te leven in diepe ernst
zoals een eekhoorn doet,
zonder buiten of boven het leven iets te verwachten,
het enige wat je moet doen is leven.

Serieus moet je het leven nemen
enwel zo zeer dat je
bijvoorbeeld met geboeide handen op je rug
staand tegen de muur,
of met je grote stofbril
en je witte kiel in een laboratorium,
wilt sterven voor de mensen
enwel voor mensen die je nooit hebt gezien
enwel terwijl niemand je ertoe dwingt
hoewel je weet dat het leven het mooiste en het puurste is
dat er bestaat.

En zó serieus moet je het leven nemen
dat je op je zeventigste nog een olijftak poot
en dan niet om die je kinderen na te laten
maar omdat je ondanks je vrees voor de dood
niet in de dood gelooft
omdat het leven zwaarder weegt.

(1947)

Nazim Hikmet
(vertaling Wým van den Munkhof)